

Sociokulturní, spirituální a psychologické souvislosti asistované reprodukce

Pracovní list – řešení

Tento pracovní list vznikl za finanční podpory Ministerstva zdravotnictví ČR
(projekt 50/20/PPZ In Time - zodpovědně, erudovaně, plánovaně a připraveně k rodičovství).

Pedagogická
fakulta

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

CENTRUM
CELOŽIVOTNÍHO
VZDĚLÁVÁNÍ

FAKULTNÍ NEMOCNICE®
OLOMOUC

Úkol 1: Doplňte chybějící text.

Na konci 80. let minulého století se věk při prvním porodu pohyboval mezi **mezi 20 a 22** lety a celých **60** % prvních porodů připadalo na ženy ve věku **19 až 23** let; podíl celoživotně bezdětných žen i mužů byl v české společnosti jedním z **nejnižších** v Evropě.

Podíváme-li se na vývoj porodnosti v České republice, zjistíme, že od revolučního roku 1989, kdy bylo v ČR **128 tisíc** živě narozených dětí, v následujících letech docházelo k postupnému, posléze prudkému poklesu porodnosti. Ta byla nejnižší v letech **1996–2001**, s výjimkou, kterou byl rok 1999. Tedy až na tento rok, kdy byl počet živě narozených dětí ještě nižší, se pohyboval kolem **90 až 91 tisíc**. V následujících letech došlo opět k určitému vzestupu počtu živě narozených dětí – pohyboval se nad 100.000, avšak už nepřesáhl počet. V roce 2019 se v České republice narodilo cca **112 tisíc** živých dětí.

Úkol 2: Nyní se zamyslete nad tím, co je skutečnou příčinou takového demografického trendu a diskutujte v rámci skupiny.

Např. větší důraz na studium mladé generace, její lepší socioekonomické zajištění, tj. i pracovní uplatnění; horší dostupnost samostatného bydlení; mnohem dostupnější a kvalitnější antikoncepce, v této souvislosti i sexuální výchova, která byla v minulých letech vedena v tomto smyslu, tj. proti nechtěným těhotenstvím apod.

Úkol 3: Doplňte chybějící text.

Z hlediska legislativy je v Evropě k metodám asistované reprodukce nepřísnější **Německo**, z historických důvodů, dále křesťansky založené státy jako jsou **Polsko** a **Irsko**. Nejliberálnější zákony o asistované reprodukci má **Velká Británie**. Například v Belgii je od roku 2003 hrazeno pojišťovnou až **6** cyklů, je však povolen transport pouze jednoho embrya. Transport více embryí je povolen pouze u žen, které jsou starší **35** let. V USA je asistovaná reprodukce legislativně upravena v každém státě zvlášť, jedinou společnou podmínkou je **finanční** regulace, jinak není omezen ani počet transportovaných embryí, přičemž do těla ženy je možné zavést až **7** embryí. V České republice není právně definován **počet embryí**, která smí být transportována do těla ženy, ani **čas**, jak dlouho mají být embrya zamražena.

Dle zákona 48/1997 Sb., Zákona o veřejném zdravotním pojištění, § 15, odst. 3, jsou na území České republiky hrazeny ženám na základě doporučení specialisty z oboru **gynekologie** a **porodnictví** formy mimotělního oplodnění v případě, že žena trpí oboustrannou neprůchodností **vejcovodů** a je ve věku od **18** do **39** let a ostatním ženám ve věku od **22** do **39** let věku, maximálně však **3**-krát během života.

Úkol 4: Jak nahlížíte na výše popsaná pravidla, resp. limity asistované reprodukce, které jsou v různých zemích různě nastaveny? Diskutujte v rámci skupiny.

Student/studentka uveďte vlastní názor...

Úkol 5: Co víte o judaismu ve vztahu k manželství a rodině? Diskutujte v rámci skupiny

Např. židé kladou velký důraz na rodinu; mívají větší počet dětí; děti jsou pro ně požehnáním, naopak neplodnost velkou tragédií apod.

Úkol 6: Doplňte chybějící text.

Metoda asistované reprodukce IVF je většinou židovské společnosti existují však jisté debaty o tom, jak by měla . Při využívání této metody je nutný dohled v tom smyslu, aby nebyl porušen židovský zákon. Židovský zákon darování ženských a mužských pohlavních buněk, důležitou otázkou ale bylo, kdo bude narozeného dítěte – jestli žena, která jej odnese v děloze a porodí, nebo žena, která darovala své pohlavní buňky pro umělé oplození. Na základě této otázky byl vydán zákon, který určil, že matkou dítěte počatého pomocí metody IVF bude žena, která odnese a . Identita dárkyň pohlavních buněk není známa, je ale možné, aby příjemci pohlavních buněk zjistili v národním registru dárkyně. totiž zastávají názor, že dítě je židovského vyznání pouze v případě, že je židovského vyznání také pohlavních , nikoliv jen žena, jej .

Úkol 7: Co víte o křesťanství ve vztahu k manželství a rodině? A kterou křesťanskou církev považujete za nej přísnější ve vztahu k asistované reprodukci? Diskutujte v rámci skupiny.

Např. manželství a rodina jsou pro křesťany velice důležité instituce; neplodnost je vnímána silně negativně apod.; Nej přísnější je vůči asistované reprodukci římskokatolické křesťanství...

Úkol 8: Z níže uvedených metod vyberte tu / ty, která / které je / jsou, podle vás, v římskokatolickém křesťanství bez výhrad akceptována / akceptovány.

- a) intrauterinní inseminace ☐
- b) in vitro fertilizace – s vlastními gametami ☐
- c) in vitro fertilizace – s darovanými gametami ☐
- d) surrogátní mateřství ☐
- e) žádná z výše uvedených metod není povolena ☒

Úkol 9: Doplňte chybějící text.

Ostatní křesťanské církve (oproti církvi **římskokatolické**) jsou vůči metodám asistované reprodukce poměrně **liberální**. Vážnou výhradu mají vůči přijetí **darovaných** **buněk** a **embryí**. Nejliberálnější postoj k asistované reprodukci zaujímají **Českobratrská** **evangelická** církev a církev **Československá** **husitská**.

Úkol 10: Pod tímto odkazem najdete podrobnější informace o přístupu vyznavačů islámu k asistované reprodukci (IVF): <https://ivf-worldwide.com/education/introduction/ivf-global-perspective-religious.html>. Stručně naformulujte stanovisko sunnitských muslimů a muslimů šíitských k IVF.

Např. zásadní rozdíl mezi sunnitskými a šíitskými muslimy spočívá v tom, že sunnitští muslimové odmítají všechny varianty asistované reprodukce, pokud se nejedná o buňky dotčeného manželského páru, zatímco šíitští muslimové připouštějí možnost asistované reprodukce s darovanými buňkami. Připouštějí dokonce i surrogátní mateřství apod.

Úkol 11: Doplňte chybějící text.

V souladu s Koránem jsou muslimské společnosti silně orientovány na **manželství** a **rodičovství**. Plození dětí v manželském svazku je spojeno s velkou úctou samotného proroka **Muhammada**. Sociální postavení, důstojnost a sebeúcta muslimské ženy úzce souvisí s jejím **plodícím** potenciálem. Zatímco **neplodná** žena je muslimy považována za méně váženou nebo dokonce **méněcennou**, žena **mající** děti má vysoký **společenský** kredit. Proto je pro ně příznačná také podpora všeho, co může přispět k plnohodnotné muslimské **rodině**, kde jsou kromě muže a ženy také **děti**, které z tohoto svazku vzešly. Reprodukční medicína jako taková tedy v islámu není zavrhována, zavrhovány jsou jen některé její **postupy**. Ve většině **muslimských** zemí, v nichž žijí **sunitští** muslimové se tedy metody asistované reprodukce, včetně IVF, omezují pouze na **manželské** páry. Použití darované **gamety**, stejně tak **surrogátní** mateřství není dovoleno. Praxe asistované reprodukce v šíitských muslimských komunitách navazuje na **fatwu** vydanou ajetolláhem Ali Husajnem Chameneím v roce 1999, která – za určitých podmínek – umožňuje vstup **třetí** osoby do **reprodukčního** cyklu manželů, tedy možnost přijetí **darovaných** pohlavních buněk. Za určitých podmínek je možné i **surrogátní** mateřství.

Úkol 12: Z níže uvedených vyberte správné / správná tvrzení.

- a) Hinduisté absolutně nesouhlasí s praktikami asistované reprodukce. ☐
- b) Hinduistické náboženství je velmi tolerantní, a to platí i o vztahu hinduistů k asistované reprodukci. ☒
- c) Hinduisté preferují asistovanou reprodukci s pohlavními buňkami dotčeného manželského páru. ☒
- d) Hinduisté požadují, aby případným dárce spermií byl blízký příbuzný neplodného manžela. ☒
- e) V běžné praxi se i u hinduistů používají darované gamety anonymních dárců. ☒

Úkol 13: Doplňte chybějící text.

Buddhismus je ve vztahu k asistované reprodukci také velmi **tolerantním** náboženstvím. **Neplodným** párům umožňuje použití **IVF** bez omezujícího přístupu k tomuto léčebnému postupu. Povoleno je také dárce spermií **spermatu**. V buddhistické tradici má však dítě počaté z **darovaného** genetického materiálu právo setkat se se svými **biologickými** rodiči, jakmile dosáhne dospělosti.

Úkol 14: Doplňte chybějící text.

Běžné praktiky asistované reprodukce jsou v Číně povoleny, avšak darování **gamet**, darování **embryí** a **surogátní** mateřství je zde zakázáno. Stejně tak je nepřipustný výběr **pohlaví** bez lékařské indikace a zakázáno je také lidské reprodukční **klonování**.

Úkol 15: Níže se pokuste vyjmenovat všechny možné psychické stavy, prožitky i obtíže, které, podle Vás, mohou provázet proces opakované asistované reprodukce. Zaměřte se jak na páry, absolvující IVF s vlastními gametami, tak na páry, které tyto postupy podstupují s darovanými buňkami. Diskutujte v rámci skupiny

- Např. strach, že asistovaná reprodukce nebude úspěšná, že pár zůstane bez dítěte;**
- výkyvy nálad, z důvodu náročné hormonální terapie;**
- podrážděnost;**
- smutek, deprese;**
- v případě darovaných gamet obava z toho, že dítě nebude biologicky daného rodiče (rodičů);**
- strach z neznámého (dárce jsou anonymní, je zde tedy spousta otázek) apod.**